

ledsaget af saa megen Ros som her, er det farligt. Vi erindrer alle, hvorledes vor udmærkede Ven, det ærede 10de Medlem for Hovedstaden (Borgbjerg), i Virkeligheden lod sig forvirre af al den Ros, som „Social-Demokraten“ daglig strøede over ham, og han burde dog have vidst, hvor højt Forfatteren af vedkommende Artikler elskede ham. Men i dette Tilfælde er det andre, der roser og skriver de nydelige Ting. Er det saa et Under, mine Herrer, at Selvfølelsen bliver for stærk?

Jeg skal vende tilbage til Reguleringen, der ikke er ideel; dertil kommer, at dens Medlemmer er trætte Mænd: det at sporskifte sin Hjerne hvert femte Minut, gør den ikke bedre. Jeg maa derfor bede den højtærede Indenrigsminister om snart at udnævne os de to Mænd, han har lovet at udnævne; det tror jeg er i høj Grad nødvendigt. Men i øvrigt mener jeg, at Reguleringens værste Tid er forbi. Selvfølgelig vil den vedblivende være nødvendig for de mange Varer, hvoraf der er for lidt, og som er under monopolistisk Manipulering. Reguleringen maa i hvert Fald blive ved saa længe, som der er Varemangel, men heller ikke længere. Men saa længe ogsaa, formentlig et Aars Tid til. Vi maa ved vore Forholdsregler holde det Maal for Øje, at den fornuftige Arbejder og Smaaaborger ikke maa fristes til at skille sig fra det bestaaende Samfund og ikke føler sig skilt fra det. Det er nødvendigt at skille ham fra revolutionære, fra Taaberne og visionære. Det er min Overbevisning, at Danmark er et Land, som ikke behøver en revolutionær Bevægelse. Vi behøver Udvikling og Forandring, men Danmark behøver ikke en revolutionær Bevægelse, og de sociale Betingelser herfor behøver heller ikke at være til Stede. Derfor vil jeg gerne nævne, hvad der for mig har været Hovedsynspunkterne under hele Krigen. Det ene er det rent principielle, at den Fortjeneste, der blot opnaas paa Grund af, at den ene er stærkere end den anden, og ikke beror paa Samfundstjeneste, har man Lov til at beskære. Det andet er, at det er et socialt Maal i Øjeblikket at holde det bestaaende Samfund sammen, fordi vi er et af de faa Lande, som kan gøre det. Men jeg haaber som sagt, naar Varepriserne er i Nedad-gaaende, og den Tid er ikke fjærn, kan vi ophæve Kommissionen, og dens Medlemmer vil være lykkelige den Dag.

Men naar Kommissionens Virksomhed er til Ende, er ikke alt dermed til Ende. Reguleringen kan ophæves fuldstændig, hvor

som helst den frie Handel træder ind, faar Lov til at virke. Men paa Punkter, hvor den frie Handel svigter, og hvor Monopolet træder ind, kommer der andre Forhold frem. Jeg vil minde om, at United States Præsident, Dr. Wilson, gennem sin Trustlov i 1914 og gennem sin Banklov i 1913 fik den offentlige Kontrols Princip gennemført, og ingen vover dog at kalde Dr. Wilson for rød Socialist. Den Trustlov, der bestaar i Øjeblikket, kræver Oplysning. Enhver Sammenslutning har den Pligt at give alle Oplysninger om sit Regnskab og særlig alle Oplysninger om sin Financiering og sin Fremgangsmaade, for at Trustkommissionen kan se, at den ikke overtræder United States Trustlov, at den ikke er unfair mod sine Konkurrenter og ikke standser Handelen. I samme Øjeblik en Industri fortruster, d. v. s. sammenslutter sig saaledes, at den væsentlig raader over Markedet, har vi Ret til at forlange Offentlighed, og jeg tror, dette er tilstrækkeligt. Man behøver knap nok at prisregulere, i det Øjeblik Trusterne har Pligt til regelmæssig at fremlægge deres Regnskaber og Bøger for Kommissionen, der efterhaanen har faaet en enorm Erfaring. Hvis de Herrer har læst nogle af bureau of corporations — Trust-Bureauets — Offentliggørelser over dets Undersøgelser, f. Eks. den om Staaltrusten, vil De se, hvor nøjagtigt man kan se ind i en Industri, naar man i Aarens Løb har opbygget en trænet Stab. Man indvender, at det er et Indgreb i Privatlivets Fred. En *individuel* Forretningsmand har et Privatliv, og det samme har vel et mindre Aktieselskab. Men naar et Selskab eller Gruppe bliver saa stor, at dets Indflydelse er afgørende for Tusinder af Mennesker, eller at den raader over Tilførselen af en bestemt Vare, særlig en Raavare, og kan underbinde andre Industrier, har den intet Privatliv. Saa er det en offentlig Institution ligesom en Kommune; den er offentlig i sine Virkninger og i sine Konsekvenser.

Min ærede Ven Hr. Schovelin sigernu — det kom frem i forskellige Blade under Skotøjssagen —: Ja, men i Danmark er der ingen Truster. Min ærede Ven er en ganske vidunderlig Historiker, som de Herrer ved, og hans Bøger er baade i Form og Indhold lærerige og aandfulde. Men han synes saa fordybet i Historien, at han ikke altid har Stunder til at se den Tid, han lever i, og det er naturligt, at en Mand, som har været en trofast Mand i Grosserer-Societetets Tjeneste i mange Aar, kommer frem loyalt og drager et Vaaben; men det er ikke altid, han ser